

Några växtlokaler till nordvestra Skånes flora.

Af BENGT LIDFORSS.

Nedanstående anteckningar äro resultaten af tre års exkursioner förnämligast i den del af nordvestra Skåne, som är belägen mellan Skelderviken och Haländska gränsen, d. v. s. sträckan mellan Engelholm i söder och Båstad och Torekov i norr. Äfven har, ehuru mindre noggrant, området vester om Skelderviken (Kullahalfön) blifvit undersökt, hvarförutom i det följande komma att upptagas några fyndorter från en mera sydlig del af provinsen.

Hvad beträffar upptagandet af särskilda lokaluppgifter, så har detta i allmänhet endast skett, der sådant i F. Areschougs Sk. Fl. II uppl. ansetts vara lämpligt. Auktorsnamnen äro ej utsatta, då de återfinnas i "Pointsförteckning öfver Skandinavians växter".

Bidens cernua β *radiata*. — Mellan Mölle och Höganäs; Kulla Gunnarstorp.

Anthemis tinctoria. — Engelholms hamn.

Erigeron canadensis. — Engelholms hamn på barlast; iakttagen redan 1881 och bibehållande sig ymnig.

Centaurea jacea β *humilis* Schrank. — Magnarp Barkåkra sn; Hven.

Cirsium palustre (L.) Scop. $\times$ *oleraceum* Scop. f. *suboleracea*. — Anträffades sommaren 1884 vid Errarp Barkåkra sn, på en fuktig äng tillsammans med *C. palustre* och *C. oleraceum*. Kommer närmast denna sistnämnda art, från hvilken den är skild genom samma kännetecken, som i SK. FL. II UPPL. uppgifvas karakterisera den vid Vidtsköfle tagna *C. pal.* $\times$ *oleraceum*. — Förliden sommar besökte jag ånyo lokalen, då jag dels återfann den nu omtalade hybriden i flera ståtliga exemplar, dels äfven anträffade en annan form,

f. subpalustris. — Denna form afviker från den förut omnämnda genom bredare, mera taggiga vingkanter, djupt delade blad med inskurna flikar samt hälften mindre blomhufvud och kommer sålunda mycket nära *C. palustre*. Blommorna äro emellertid gulaktiga, och äfven i bladformen röjer sig tydligt en inverkan af *C. oleraceum*. LANGE upptager i Haandbog i den D. Fl. en hybrid mellan *C. palustre* och *C. oleraceum*, som så till vida synes öfverensstämma med denna form, som den "ligner i Bladformen og de smaae Blomsterkurve *C. palustre*". Bladen uppgifvas dock vara icke nedlöpande, hvadan den ej är fullt identisk med den svenska formen.

Såsom något anmärkningsvärdt för ifrågavarande *f. subpalustris* torde kunna anföras, att flertalet af blommorna ej nådde någon utveckling, utan vissnade bort outslagna, ehuru formen för öfrigt var särdeles kraftig (mer än manshög) och växte på en gynsam lokal. Af alla de talrika toppblommorna utvecklades ej en enda, och det var endast på grenarne från de nedre bladveckan, som några till utveckling komna blommor kunde anträffas.

Cirsium palustre. — En hvitblommig form förekommer mångenstädes på Hallandsås t. ex. vid Vegalt, Önnarp, Håle, Margarete-torp.

Hypochaeris glabra. — Engelholms hamn; Tostarp.

Taraxacum erythrospermum. — Magnarp.

Galium Mollugo. — Krapperup.

Convolvulus arvensis var. **linearifolia** Choisy. — "Recedit a forma communi foliis anguste linearibus, basi sagittatis, floribus paulo minoribus, corolla calyce 4—5-plo longiore. — Choisy in DC. Prodr. IX p. 407." (*Lge* i Fl. Dan.).

Anträffades förliden höst vid en välgkant NV. om Lund, ej långt från Spoletorp. Är i sina typiska former ganska utmärkt, och ehuru någon gång märkbart tenderande åt typisk *C. arvensis* L. kan dock var. *linearifolia* svärligen betraktas som en lokalform, då den förekommer på samma feta jordmån som hufvudformen.

C. sepium. — Utmed Rönneå ofvanför Engelholm.

Marrubium vulgare. — Skepparkroken.

Stachys arvensis. — Engelholms hamn; Tostarp.

Dracocephalum thymiflorum. — Mellan Kulltorp och Vegeholm i en klöfveråker.

Gentiana Pneumonanthe. — Engelholms hamn.

Erythræa glomerata Wittr. — Denna art, som förut endast varit känd från ett par lokaler i Blekinge, har jag funnit på fyra ställen i nordvestra Skåne, nemligen vid Lerhamn, mellan Engelholms hamn och Skepparkroken, på hafsstranden söder om Vegalt (V. Karups socken), samt vid Torekov. Exemplaren öfverensstämma noga med den i Bot. Notiser för år 1884 aftryckta beskrifningen och äro, enligt hvad Professor Wittrock godhetsfullt meddelat mig, fullt typiska.

På de två förstnämnda lokalerna förekommer *E. glomerata* tillsammans med *E. vulgaris* (Rafn.) Wittr. v. *minor* Hn., från hvilken den dock lätt skiljes genom de l. c. uppgifna karaktererna — blommans hela byggnad och den hufvudlika blomställningen. Äfven vid Torekov växa de båda arterna i hvarandras sällskap. Lokalen utgöres här af för hafsvindarne i hög grad utsatta strandängar, hvilket i förening med den magra jordmånen gör, att växterna här i allmänhet uppträda under mycket diminuerade former. *Achillea Millefolium* och *Armeria elongata* blifva blott tumshöga, *Centaurea Jacea* krymper ihop till v. *humilis* Schrank ¹⁾, och de båda *Erythræa*-arterna, annars vanligen 1—3 tum höga, uppträda här synnerligen ofta under 1—3-blomstriga, ¹/₂—1 cm. höga former. Under dylika omständigheter kan naturligtvis den habituella olikheten mellan de båda arterna ej vara särdeles stor, men äfven dylika former skiljas lätt från hvarandra genom den väsentliga olikheten i blommans byggnad.

Beträffande växtplatsen synes *E. glomerata* — åtminstone i Skåne — endast trifvas i hafvets omedelbara grannskap. Både vid Engelholm och vid Tore-

¹⁾ Se L. M. Neuman: Bidrag till kännedomen af floran på Sveriges sydvestkust.

kov växer *E. vulgaris* äfven ett stycke längre inåt landet, men på intet af dessa ställen står *L. glomerata* att finna.

Verbascum Thapsus β *bracteatum*. — Anträffades sommaren 1884 vid Vegeholm, hvarest den är skild från den typiska formen såväl genom de i Hn. Fl. XI uppl. uppgifna karaktererna, som genom dubbelt så stora blommor. Af β *bracteatum* förekommer på samma lokal en form med trind stjelk och ej nedlöpande blad, hvilken väl dock ej är fullt indentisk med *v. neglecta* Schentz.

Utricularia intermedia. — Rösjöholm.

U. minor. — Hallandsås vid Tullstorp.

Centunculus minimus. — Engelholm vid Luntertun.

Erica tetralix. — Allmän i hela Engelholmstrakten.

Pyrola rotundifolia. — Engelholms hamn; Hallandsås vid Venediksbacken.

P. media. — Engelholm mellan hamnen och staden.

P. secunda och *minor* förekomma temligen allmänt i Engelholmstrakten. Af den sistnämnda arten växer vid Luntertun nära Engelholm en form, som afviker från den i trakten vanliga *P. minor* genom längre och tätare klasar samt hälften så stora blommor med mera mörkt rödaktig krona.

Cornus suecica. — Engelholms hamn; mångenstädes på Hallandsås.

Litorea lacustris. — Tostarp; Magnarp.

Haloscias scoticum. — Mellan Engelholms hamn och Skepparkroken.

Helosciadium inundatum. — Flerestädes i Barkåkra socken t. ex. vid Magnarp, Skepparkroken; Tostarp.

Pimpinella magna. — Engeltöfta.

Ranunculus reptans. — Engelholms hamn; Lärkerydssjön.

Anemone nemorosa L. $\times$ *ranunculoides* L. — Anträffades våren 1885 af Hrr Pharm. Stud. M. ENGSTEDT och J. HALLGREN i Pål-sjöskogen norr om Helsingborg, hvarest den enligt benäget meddelad uppgift finnes i ganska stor mängd på tvenne olika ställen. De exemplar, som jag varit i tillfälle att se, synas mest påminna om *A. ranunculoides*; med exemplar från den förut kända lokalen i Skåne (Torup) lär förhållandet vara motsatt.

Thalictrum flavum. — Engelholms hamn.

Th. simplex. — Skepparkroken, Barkåkra socken.

Diplotaxis muralis. — Engelholms hamn.

Nasturtium Armoracia. — Engelholms hamn.

Cochlearia officinalis. — Mellan Engelholms hamn och Skepparkroken.

Malva moschata. — Skepparkroken; Margaretetorp.

Hypericum tetrapterum. — Barkåkra socken nära Skepparkroken, hvilket väl är den nordligaste lokalen för denna art i vestra Skåne.

Gypsophila muralis. — Förslöfs s:n nära Viarp; Killebäckstorp Grefvie s:n.

Silene maritima. — Mellan Engelholms hamn och Skepparkroken.

Melandrium silvestre. — Af denna art anträffades vid Förslöf en *f. pallida* med till alla delar hälften mindre, ljusröda blommor. En analog form af *Viscaria vulgaris*, (som äfven hade hvit "tjära") har jag iakttagit vid Reften nära Lund.

Cerastium arvense. — Engelholm vid Vallhall.

C. vulgatum v. holosteoides. — Mellan Engelholms hamn och Skepparkroken, hvarest varieteten genom talrika mellanformer öfvergår i hufvudformen.

Sagina subulata. — Engelholms hamn; St. Hult Förslöfs s:n; inne i landet vid Rösjöholm (2 mil från hafvet).

Montia rivularis. — St. Hult, Förslöfs socken.

Ribes rubrum. — Engelholm utmed Rönneå.

R. nigrum. — Tostarp.

Epilobium hirsutum. — Kullaberg i Möllahessle.

E. palustre L. $\times$ *parviflorum* Schreb. — Anträffades sommaren 1884 i ett par exemplar nära Förslöfs prestgård.

E. roseum. — Killebäckstorp Grefvie s:n; Errarp.

E. parviflorum Schreb. $\times$ *roseum* Schreb. — Anträffades sommaren 1884 temligen ymnigt vid Killebäckstorp samt förliden sommar på Kullen vid Möllahessle. Formen från den förstnämnda lokalen utmärker sig genom sina relativt stora blommor, hvaremot Kullabergsformen är småblommig och mera öfverensstämmar med de former af *E. roseum* $\times$ *parviflorum*, som uppträda kring Lund.

E. montanum L. $\times$ *roseum* Schreb. — Denna hybrid anträffades sommaren 1884 jemte

E. montanum L. $\times$ **palustre** L. i Engeltofta park. Som båda emellertid endast funnos i ett fåtal exemplar och för öfrigt till sina karakterer voro alldeles intermediära, torde det vara öfverflödigt att ingå i någon närmare beskrifning. *E. montanum* $\times$ *palustre* är ny för Svenska floran.

E. obscurum Schreb. förekommer mångenstädes i nordvestra Skåne, särskildt på Hallandsås t. ex. vid Grefvie, Förslöf, Lugnet, Margaretetorp, Rösjöholm i Trollehallar; Errarp Barkåkra s:n; Össjö. Deremot tyckes *E. adnatum* Griseb. alldeles saknas.

E. obscurum Schreb. *f. verticillata*. — En dylik form med tre i krans ställda blad har jag iakttagit vid Förslöf i ett dike nära prestgården.

E. obscurum Schreb. $\times$ *palustre* L. — Anträffades sommaren 1884 i ett källdrag vid Errarp Barkåkra s:n.

På den lokal, der jag anträffat denna hybrid, uppträder den i ganska stor mängd, hvilket väl uteslutande får tillskrifvas den rika stolonhildningen, då fröna i allmänhet voro alldeles odugliga. Är den vackraste af alla nordvestra Skånes *Epilobier* och redan på afstånd i ögonen fallande genom sin rika blomning och sina jemförelsevis stora, vackert blågredelina blommor.

E. montanum L. $\times$ **obscurum** Schreb. — Hallandsås i diken kring Margaretetorp. — Är ny för Svenska floran, men, då alla karakterer äro intermediära och hybriden för öfrigt ej erbjuder något särskildt af intresse, torde ett blott omnämnande af dess förekomst vara tillräckligt.

Pyrus communis. — Tostarp.

Rosa rubiginosa. — Rösjöholm; Össjö.

Agrimonia odorata. — Svedberga.

Rubus idaeus f. demudata. — Torekov nära Flyet.

R. suberectus. — Förslöf; flerstädes i Barkåkra socken t. ex. vid Wallhall, Errarp, Engelholms hamn; utmed Rönneå ofvanför Engelholm; Skillinge; Össjö.

R. suberectus f. armata L. M. Neum. — Förslöf nära jernvägsstationen.

R. nitidus. — Denna art anträffades förliden sommar på en ny lokal på Hallandsås, nemligen vid Lyckorne Hjernarps s:n. I

Förslöfs s:n, der jag fann den 1883 ¹⁾, växer arten temligen ymnigt på södra sluttningen af åsen från Önnarp till Håle — en sträcka af in- emot en half fjerdingväg. *R. nitidus* tyckes sålunda hafva större utbredning på Hallandsås- än på Kullahalfön.

R. Lindebergi. — Lyckorne Hjernarps s:n.

R. corylifolius Sm. * *divergens* L. M. Neum. — Skillinge; Svedberga.

R. cæsius L. × *idæus* L. f. *latifolia* L. M. Neum. — Barkåkra socken vid Magnarp och Errarp; Luntertun; Össjö; Bläsinge; Mölle. f. *angustifolia* L. M. Neum. — Errarp.

R. Chamæmorus. — Flerestädes på Hallandsås mellan Margareterorp och Rösjöholm; mellan Helsingborg och Kulla Gunnarstorp.

Potentilla norvegica. — Engelholms hamn på barlast 1881—84; nu förstörd genom bananläggning.

Geum urbanum × *rivale* — Förekommer flerstädes i nordvestra Skåne t. ex. vid Luntertun; Errarp; Engeltofta; Förslöf.

Lathyrus silvestris. — Karstorp.

L. silv. β *platyphyllos*. — Hallandsås ofvanför Bokesliden.

Vicia villosa. — Engelholms hamn.

Astragalus glycyphyllus. — Engelholms hamn; Öfragård.

Lotus uliginosus. — Engelholm (Fil. Stud. FR. ROSENGREN).

Medicago sativa. — Engelholms hamn; Karstorp; mellan Engeltofta och Margareterorp; på dessa lokaler säkerligen införd med utländskt frö.

Melilotus arvensis. — Engeltofta.

Trifolium striatum. — Engelholm vid Luntertun.

Genista pilosa. — Rösjöholm.

Euphorbia cyparissias. — Förslöfs kyrkogård.

Rumex domesticus. — Allmän norr om Engelholm.

R. domesticus × *obtusifolius*. — Förekommer mångenstädes i nordvestra Skåne t. ex. vid Torekov; Killeröd Grefvie s:n; Engelholm flerstädes utmed Rönneå och vid vägen till Höja; Errarp Barkåkra s:n; Södåkra; Tranekärr; nära Stubbarp.

R. crispus × *domesticus* — Förekommer ej sällsynt liksom föregående och oftast i sällskap med denna t. ex. vid Killeröd Grefvie s:n; Önnarp Förslöfs s:n; Magnarp och Errarp; Engelholms hamn; flerstädes mellan Vegeholm och Oregården.

1) Se L. M. NEUMAN: Anteckningar angående Rubusfloran i nordvestra Skåne etc. i Bot. Notiser för år 1885 pag. 85.

R. crispus × *obtusifolius*. — Kattarp; Ingelstråde; Höganäs; Möllahesslê, Mölle flerestådes; Tranekärr; Engelholm mellan hamnen och staden; Wallhall; Förslöfs socken flerestådes t. ex. vid jernvägsstationen, Önnarp. Är öfver hufvud taget allmännare på Kulhalvfön än på området norr om Engelholm; med de två föregående hybriderna tyckes förhållandet vara motsatt.

R. obtusifolius β *divaricatus*. — Önnarp; särdeles vacker vid Engelholm utmed Rönneå, der den hybridiserar med *R. domesticus* Hn.

R. conglomeratus. — Anträffades sommaren 1884 i ett par små stånd på hafsstranden vid Kulla Gunnarstorp samt förliden sommar vid Engelholms hamn i ett enda stort exemplar.

R. crispus × *palustris*. — Landskrona, såväl vid fästningsgrafvarne som norr om staden mot Borstahusen.

R. maritimus. — St. Hult Förslöfs s:n.

Humulus Lupulus. — Errarp.

Suæda maritima. — Engelholms hamn.

Salsola Kali. — Engelholms hamn.

Salix aurita v. *uliginosa*.¹⁾ — Hallandsås vid Tullstorp.

S. repens β *arenaria*. — Engelholms hamn.

S. repens L. × *viminalis* L. — Förslöfs socken på hafsstranden norr om Vejby tillsammans med *S. viminalis* och *repens*.

Sådan *S. repens* × *viminalis* uppträder här, företter den rätt stor habituel olikhet med den form, som växer vid Köpingeåns utlopp. Vid Vejby når denna hybrid sällan en höjd som öfverstiger $\frac{1}{2}$ — $\frac{2}{3}$ aln, grenarne äro korta, stundom nästan knutigt uppsvällda och, sammanflätade liksom till ett flätverk; Köpingeåformen deremot är en medelmåttigt hög buske med temligen långa, vidjelika grenar.

S. caprea × *repens*. — Engelholms hamn; ny för provinsen.

S. aurita × *repens*. — Engelholms hamn.

Gymnadenia albida. — Lärkeryd.

Platanthera chlorantha. — Vegeholm; Skillinge.

Epipactis latifolia. — Vegeholm.

Convallaria verticillata, — Kattarp.

Allium Scorodoprasum. — Errarp; Hallandsås vid Venediksbacken; mellan Landskrona och Hillesborg.

¹⁾ Formerna af detta slägte hafva godhetsfullt blifvit granskade af Rektor M. M. Floderus.

Alisma ranunculoides. — Magnarp.

Nartheicum ossifragum. — Engelholms hamn.

Juncus balticus. — St. Hult Förslöfs s:n.

***Juncus balticus* Willd. × *filiformis* L.**

Förliden sommar anträffade jag vid Engelholm på en något fuktig betesmark mellan hamnen och staden en form af släktet *Juncus* (gruppen *lateriflori* Fr.), som, ehuru tydligt skild från *J. balticus* Willd., dock genom det inuti täta strået, det tydliga stiftet o. s. v. tycktes komma ganska nära denna art. Å andra sidan häntydde det långa blomstödjebladet och det spensliga, slaka strået otvetydigt på en släktskap med *J. filiformis*, och vid närmare granskning befans formen i allt ntgöra en mycket tydlig mellanform mellan de nyssnämnda arterna. Så väl detta förhållande som den omständigheten, att formen växte bland *J. balticus* och *J. filiformis* och var alldeles steril, tycktes göra det i hög grad sannolikt, att här föreläge en hybrid mellan dessa arter, hvilket äfven vid noggrannare undersökning blifvit bekräftadt. Som jag ej någonstädes i litteraturen sett en sådan hybrid omnämnd, och formen dels förekommer i ofantligt stor mängd, dels, enligt hvad det skall blifva min uppgift att söka visa, tyckes hafva en ej ringa utbredning, torde den vara berättigad till en något utförligare behandling än som i vanliga fall rimligtvis kan komma hybrida former till del. Det torde härvid vara lämpligt att för bättre öfversigts skull samtidigt äfven nämna några ord om *J. balticus* och *J. filiformis*.

Hos den förstnämde af dessa arter äro som bekant stråna ställda utefter en lång, krypande rotstock, hos den kraftiga form som uppträder i Skåne, vanligen med ett mellanrum af $1\frac{1}{2}$ —2 cm. Hos *J. filiformis* sitta deremot stråna nästan alltid tätt sammanpackade på en rotstock, hvars stråutvecklande del i samband härmed är betydligt kortare än den hos *J. balticus*.

Hos hybriden har i detta afseende en sammansmältning egt rum, så att stråna sitta temligen tätt packade på en rotstock, som genom sin groflek och längd otvetydigt påminner om *J. balticus*. Slidorna äro hos båda arterna temligen starkt glänsande, hos *J. balt.* ljusbruna, hos *J. filif.* deremot temligen starkt röd- eller mörkbruna. Hos ett fåtal exemplar af *J. balt.* × *filif.* har jag visserligen funnit gulbruna slidor, men hos det stora flertalet äro de af en rödaktigt brun, starkt glänsande färg och likna i detta afseende mest slidorna hos *J. filiformis*.

Sjelfva strået utgör en särdeles vacker mellanform mellan det robusta, styfva strået hos *J. balt.* och det smala, spensliga hos *J. filiformis*. Att härvidlag vissa former tendera åt *J. balt.*, under det att andra märkbart närma sig *J. filif.*, är ju hvad man kunde vänta. Särskildt var detta senare fallet med en skuggform, hvars strån i regel voro omkring en meter långa, men föga tjockare än de hos *J. filif.*, hvadan de lågo liksom slagna till marken, något som på denna lokal ofta var fallet med *J. filiformis*. — En karakter, som ännu mera häntyder på ifrågavarande forms slägtskap med *J. filif.* är blomstödjebladets beskaffenhet. Som bekant är detta sistnämnda hos *J. filif.* mycket långt, af stråets längd eller längre, hos *J. balt.* deremot betydligt kortare, med sin längd förhållande sig till stråets ungefär som $1:2\frac{1}{2}$ —3. Hybriden förhåller sig härvidlag alldeles intermediärt: blomstödjebladet är alltid betydligt längre än det hos *J. balt.* men kortare än hos *J. filif.*; den vanliga proportionen tyckes vara $1:1\frac{1}{2}$ —2. Med afseende på blomställningen råder ju äfven en väsentlig olikhet mellan de båda stamarterna. Också i detta hänseende företer hybriden en fullständig sammansmältning af de båda "föräldrarnes" karakterer, ity att blomställningen hos denna i allmänhet är betydligt mindre komplicerad än hos *J. balt.*, men å andra sidan ytterst sällan enkel

som hos *J. filiformis*. För öfrigt råder i detta afseende temligen stor variation.

Blommorna hos *J. balt.* och *J. filif.* förete som bekant utom mera relativa olikheter i form och färg äfven en annan skiljaktighet deruti, att stiftet hos den förre är tydligt, hos den senare deremot knappast märkbart. Liksom i allt annat står hybriden äfven i detta afseende midt emellan de båda stamarterna.

Frukten är hos *J. balt.* aflångt äggformig, hos *J. filif.* nästan klotrund, af kalkbladens längd eller längre. Härutinnan förete hybriden en afvikelse från de båda stamarterna, i det att frukten i förhållande till sin längd är betydligt smalare än hos dessa och kortare än kalkbladen. Denna omständighet förklaras emellertid ganska lätt deraf, att hybriden är fullkomligt steril, d. v. s. kapslarne äro alldeles tomma; bland de mångfaldiga exemplar, hvilkas frukter jag undersökt, har jag ej hos ett enda kunnat påträffa ett utveckladt frö. Under sådana omständigheter är det ju ganska naturligt, att kapslarne skola krympa ihop, något som för öfrigt ofta är fallet hos hybrida former. Pollenets beskaffenhet hade jag ej tillfälle att närmare undersöka, men, att döma af den i så hög grad reducerade fröproduktionen, måtte det hafva varit mycket dåligt.

På den lokal, der jag först iakttog *J. balticus* $\times$ *filiformis*, uppträder han i stor mängd, bildande täta tufvor, som ofta upptaga en yta af flera qvadratfamnar, hvilket gör att hybriden redan på afstånd faller i ögonen. Sedermera har jag funnit formen på andra sidan Rönneå i kronoplanteringen, äfven der i stor mängd, samt vid jernvägsstationen och på heden norr om Engelholms hamn, på dessa båda lokaler sparsamt. Det vill emellertid synas som om *J. balt.* $\times$ *filif.* egde en betydligt större utbredning än så, ehuru den, såsom det tyckes, hittills varit mindre riktigt uppfattad. Jag har nemligen trott mig finna, att den form, som

i HARTMANS Skand. Flora upptages under namn af *J. balt. v. inundata* (Drej.), just är identisk med ifrågasvarande hybrid, och jag skall i det följande söka framlägga skäl för denna min åsigt. Innan jag öfvergår härtill, torde det emellertid ej vara ur vägen att nämna några ord om *J. inundatus*' föregående öden, .

Juncus inundatus urskildes först af DREJER 1837, som upptog formen som art i Naturhist. Tidsskrift af H. Kröyer, dock utan någon beskrifning, endast med omnämnande af att han var "en meget smuk art, beslägtet med *J. filiformis*". I Flora Danica fasc. 39 finnes formen afbildad (fig. 2,287) jemte följande beskrifning: "Culmo nudo filiformi strictiusculo lævissimo, vaginis aphyllis, panicula laterali decomposita elongata, foliis perigonalibus capsulam oblongo-obovatam superantibus, stylo manifesto. — In inundatis inter montes arenæ mobilis provinciæ Thyæ in Jutlandia ad Nors invenit S. Drejer. Paulsen, Botanices scrutator inclutus illum in Vester Hanhered legit." — På båda dessa ställen upptages *J. inundatus* som art. FRIES, som 1840 fann formen vid Köpingeån och först upptager honom som svensk, säger (i Bot. Not. 1840 p. 164), att han otvifvelaktigt är en afart af *J. balticus*. BLYTT upptager emellertid formen som art och uppgifver den förekomma på flera ställen i södra Norge; likaså BRYHN som anför honom från Jæderen. HARTMAN och LANGE följa deremot FRIES' exempel och upptaga honom, den förre som varietet, den senare som underart under *J. balticus*. Båda dessa författare angifva som skiljaktigheter mellan hufvudformen och *v. inundata* endast, att den senare har "lägre, mycket spädare strå och mer fåblommig blomsamling".

Ehuru nu denna beskrifning, så sväfvande den än är, ej alldeles träffar in på *J. balt. × filif.*, så till vida som denna åtminstone vid Engelholm ganska ofta är lika hög eller högre än *J. balticus*, ansåg jag mig likväl, särskildt på uppmaning af Professor Areschoug,

böra söka få något närmare reda på denna form. Till min förvåning fann jag, att den i Fl. D. afbildade formen till alla delar öfverensstämde med *J. balt.* × *filif.*, hvarför jag genast begaf mig till Ystad för att om möjligt få se växten lefvande. Det lyckades mig att såväl vid Ystad i sandplanteringen som i Köpingeåns gamla fåra anträffa en *Juncus*-form, som otvifvelaktigt är den af DREJER med namnet *inundatus* åsyftade formen, och som å andra sidan äfven är fullkomligt identisk med Engelholmsformen. Han växte äfven här tillsammans med *J. balticus* och *filiformis* samt var fullkomligt steril, under det att de båda andra arterna på denna lokal liksom vid Engelholm egde rik frösättning. Att nu denna sistnämnda form verkligen är *J. inundatus* Drej., torde väl kunna anses höjdt öfver allt tvifvel; och hvad beträffar Engelholmsformen, så är likheten mellan denna och afbildningen i Fl. D. så slående, att bilden näppeligen kunde varit mera lyckad, om just formen från Engelholm åsyftats. Och att denna liksom äfven formen från Ystad är hybridogen, får väl anses som temligen säkert. Ty alla de förutsättningar, som kunna anses nödvändiga för att en form skall kunna uppfattas som hybrid, finnas förverkligade här: växten uppträder nästan alltid i stamarternas sällskap, företer i alla sina karakterer en sammansmältning af dessas, närmar sig än den ena, än den andra och är alltid fullkomligt steril. Att dess hybrida natur hittills blifvit förbisedd, bör ej väcka förundran, då man betänker, huru jembforelsevis ringa uppmärksamhet som blifvit egnad åt denna form. T. ex. LANGE och HARTMAN finna ej andra skiljaktigheter mellan hufvudformen och *v. inundata*, än att den senare har "lägre spädare strå, mera fåblommig blomsamling" (LANGE tillägger särskildt "föröfrigt som hovedarten"); att den form, som dessa författare åsyftat, varit den verklige *J. inundatus*, kan väl å andra sidan ej betviflas.

Härmed vill jag ej hafva sagdt, att alla former, som gått under namnet *J. inundatus* äro *J. balticus* $\times$ *filiformis*. Det är tvärtom fullkomligt säkert, att så ej är förhållandet. Redan a priori kan man ju ha skäl att antaga, att HARTMANS och LANGES beskrifningar på *J. inundatus* lätt skulle kunna ge anledning till förvexling med rena former af *J. balticus*, som afvika genom "lägre, spädare strå och mera fåblommig blomsamling". Sjelf har jag sett så beskaffade former vid Engelholms hamn, och att en dylik förvexling verkligen egt rum, synes bäst af ett exemplar från Pajala, som finnes i härvarande Bot. institutions samlingar och som af Læstadius är bestämdt till *J. inundatus*, ehuru det är en ren, visserligen något förkrympt form af *J. balticus*. Ej heller är, enligt hvad lektor Neuman benäget meddelat mig, den från Halland uppgifne formen af *J. balt. v. inundata* identisk med *J. balt. v. filiformis*. Deremot torde man af vissa yttranden af BRYHN ¹⁾ med skäl kunna antaga, att formen från Jæderen är *J. balt. v. filiformis*. Om detta äfven är fallet på de öfriga norska lokalerna samt på alla de ställen i Danmark, för hvilka *J. inundatus* uppgifves, är utan tillgång till exemplar från dessa lokaler i hög grad vanskligt att afgöra.

För Danmark, Jæderen, Engelholm och Ystad torde man således med säkerhet kunna anteckna *J. balticus* $\times$ *filiformis*. Mycket möjligt är ju, att denna hybrid kan anträffas på flera ställen i vårt land, då *J. balticus* som bekant eger en ganska stor utbredning och *J. filiformis* är allmän.

Calla palustris. — Flerestädes på Hallandsås i Hjernarps s:n.

Potamogeton polygonifolius. — Hallandsås i Trollehallar.

¹⁾ BRYHN är den ende, som jag sett nämna något om blomstödjebladets beskaffenhet. Han säger neml. om *J. inundatus* (Nyt. Magasin for Naturvidenskab), att "dens blaagrønne farve, spæde straa, lange blomsterdeklade og voxested ved færskvand synes att tale tilstrækkelig for dens arteberettigelse".

P. nitens. — Errarp Barkåkra s:n.

Rhynchospora alba. — Magnarp.

Scirpus cespitosus. — Tostarp.

S. setaceus. — Flerestädes i Engelholmstrakten t. ex. vid Engelholms hamn, Skepparkroken.

Carex pauciflora. — Hallandsås ofvanom Rösjöholm.

C. Oederi — Mellan Engelholm och Vegeholm.

C. Pseudocyperus β *acrogyna*. — Anträffades sommaren 1884 vid Errarp nästan lika ymnig som hufvudformen.

Triticum junceum. — Engelholms hamn samt deremellan och Vegeholm.

T. acutum β *laxum*. — På samma lokaler som föregående.

T. acutum γ *obtusiusculum*. — Helsingborg (Pharm. Stud. M. ENGSTEDT).

Schedonorus sterilis och *erectus* förekomma båda vid Engelholms hamn.

Bromus mollis * *hordeaceus*. — Magnarp Barkåkra s:n; St. Hult.

Koleria glauca DC. β **lobata** Marss. — "Panicula spiciformi lobato-interrupto". (MARSSON i Fl. von Neu-Vorpommern etc. pag. 573).

Anträffades sommaren 1884 vid Engelholm bland hufvudformen, i hvilken den öfvergår.

Digitaria humifusa. — Margaretetorp; V. Karup.

Setaria viridis. — Engelholms hamn; Margaretetorp.

Asplenium Trichomanes. — Errarp Barkåkra s:n; Hallandsås flerestädes mellan Förslöf och Rösjöholm.

Blechnum Spicant. — Förekommer temligen allmänt på Hallandsås.

Ophioglossum vulgatum. — Engelholms hamn.

Pilularia globulifera. — V. Karups s:n söder om Vegalt; Magnarp; Tostarp.

Nya växtlokaler i Vestergötland,

meddelade af AUG. RUDBERG.

Fastän det i botaniskt afseende så intressanta Vestergötland blifvit ända från Bromelii och Linnés tid till våra dagar flitigt undersökt, hvarvid sanningen

af Elias Fries' påstående: "Semper aliquid novi e Vestrogothia," ständigt bekräftats; så saknar man dock ännu en fullständig Vestgötaflora. Växtligheten på Kinnekulle (Zetterstedt m. fl.) samt i grannskapet af städerna Göteborg (Wahlberg, Areschoug, Lindeberg m. fl.), Venersborg (Sahlén, Kindberg), Alingsås (Högman), Borås (Nordvall), Sköfde (Linnarsson), Mariestad (Västberg) och Lidköping (Lindgren) känner man visserligen noggrannare, men måste för öfrigt nöja sig med magra uppgifter i de allmänna flororna samt strödda växtgeografiska bidrag i nästan alla årgångarne af Botaniska Notiser. Och medan vi vänta på en *hel* Vestgötaflora, få vi väl ännu nöja oss med *bitar*.

Som vid uppsättandet af följande växtförteckning elfte upplagan af Hartmans flora helt och hållet följts, hafva indelningar och namngifvare utlemnats.

Chrysanthemum segetum. Orsaken till denna växts så ytterst ymniga förekomst i Väne härad (jemf. Sahléns Venersborgs flora s. 151 och Bot. Notiser 1863 s. 60), under det den för öfrigt högst sällsynt förekommer inom Elfsborgs län och blott sporadiskt blifvit iakttagen inom Skaraborgs län, säges vara den, att soldaterna af Vestgöta-Dals regementes Väne-kompani under ett missväxtår fingo utsädespanmål "af kronan", bland hvilken frön af "gule prestkragen" voro ymnigt inblandade: ett motstycke till traditionen om "holabäckernas" införande i Halland.

† *Chrysanthemum Parthenium*. Ledsgården i Öglunda.

Matricaria discoidea. Gatorna i Skara (K. J. Timander).

Anthemis tinctoria. Rustorp i Gerdhem. Sällsynt i Elfsborgs län, sprider sig dock på jernvägsbankar, t. ex. i Alingsås- och Boråstrakten, är i Skaraborgs län tämligen allmän och synes der ersätta *Chrysanthemum segetum*.

Tanacetum vulgare. Här och der i Björsäter. Odlas flerstädes i trakten.

Arnica montana. Grogatan i Björsäter. För öfrigt högst sällsynt i trakten.

Senecio viscosus. Jernvägsbanken vid Alingsås (J. H. Hagelin).

Filago minima. Sandåsen i Björsäter och kvarnstensbrotten i Lugnås.

Inula Helenium. Hölsagården och Kolsäter i Björsäter. Ursprungligen odlad.

Inula salicina. Brunsbo Storäng i Skaratrakten.

Petasites officinalis. Prestgården i Odensåker, Brunsbo i Åsaka Skånings härad.

Saussurea alpina. En sidländt äng i Skölfvened (K. M. Theorell).
Carlina vulgaris. Qvarnstensbrotten i Luguås. För öfrigt sällsynt i trakten.

Cirsium acaule. Qvarnstensbrotten i Luguås.

Cirsium acaule β *caulescens*. Stolan i Berg på Billingen.

Cichorium Intybus. Kring Lugnås kyrka, förvildad.

Crepis præmorsa. Varnhemstrakten.

Hieracium aurantiacum α *sativum*. En äng vid Våmb på Billingen (N. F. Kullberg).

Taraxacum officinale * *corniculatum*. Rustorp i Gerdhem.

Taraxacum officinale * *palustre*. Pickagården i Sjögerstad (K. J. Timander).

Leontodon hispidus. Råglanda i Gerdhem.

Sherardia arvensis. Hästevadet i Tunhem (jmf. Sahléns Venersborgs flora s. 28).

Lonicera Perichlymenum. Bergbranterna vid Trollhättan (jmf. Wahlenbergs flor. suec. 2:dra uppl. s. 144).

Campnula Cervicaria. Sjölanda i Gerdhem.

Campanula Trachelium. Lugnåsberget.

Campanula rapunculoides. Här och der i Gerdhem, troligen förvildad.

Lobelia Dortmanna. Sjön Vristulfven.

Symphytum officinale. Prestgården i Våring, Brunsbo i Åsaka, Skånings härad.

† *Mentha viridis*. Utmed landsvägen mellan Husaby och Klefva på Kinnekulle.

Stachys silvatica. Lugnåsberget.

Lamium album. Sjöberg i Björsäter. För öfrigt mycket sällsynt i trakten.

Marrubium vulgare. Ett ex. funnet i en sandhåla i Björsätters by år 1883 (jmf. Linnés vestgötaresa s. 18, artikeln Biörksäter).

Gentiana Pneumonanthe. Täml. allmän i Gerdhem.

† *Datura Stramonium*. Klockarebolet i Björsäter.

Digitalis purpurea. Harfheden i Tunhem, ett ex år 1865.

† *Linaria striata*. En kulle vid Göta elf nära Rånnum i Tunhem.

Veronica opaca. Åkrar mellan Skaia och Brunsbo.

Pedicularis silvatica. Täml. allmän i Gerdhem.

Lathræa Squamaria. Lugnåsberget.

Anagallis arvensis. Grogatan i Björsäter.

Primula farinosa. Allmän i Stentorpstrakten. Saknas i större delen af norra och vestra Vestergötland.

Androsace septentrionalis. Utmed vägen mellan Lundsbrunn och Husaby.

Cornus sanguinea. Lugnåsberget.

Hedera Helix. Sjöberg i Björsäter.

† *Coriandrum sativum*. Björsäter, förvildad.

Conium maculatum. Här och der i Björsäter.

† *Myrrhis odorata*. Brunsbo i Åsaka.

- Daucus Carota*. Ymnig vid Bryggum och Hårnum i Tunhem, ny för traktens flora, ej upptagen hvarken af Sahlén eller Kindberg (jempf. Bot. Not. 1863 s. 12).
- Laserpitium latifolium*. Varnhemstrakten.
- † *Levisticum officinale*. Här och der i Björsäter.
- Sanicula europæa*. Lugnåsberget.
- Ranunculus Lingua*. Gällqvist vid Skara.
- Ranunculus polyanthemos*. Odensåkers kyrkogård.
- Thalictrum flavum*. Mulltorp i Tunhem ymnigt.
- Anemone ranunculoides*. Grogatan i Björsäter, Ulricehamnstrakten.
- Anemone Hepatica flor. albis*. Billingens södra sluttningar i Broddetorp (B. Pripp).
- Actæa spicata*. Lugnåsberget.
- Papaver Argemone*. Brunsbo i Åsaka år 1875.
- Papaver dubium*. Torpelund i Lugnås.
- † *Papaver somniferum*. Kring Lugnås kyrka, förvildad.
- Corydalis fabacea*. Ymnig vid Ryd i Lugnås (jempf. Västbergs Mariestadstraktens fanerogam. o. ormb. s. 29).
- Dentaria bulbifera*. Lugnåsberget.
- † *Nasturtium Armoracia*. Sjön Trehörningens stränder i Gerdhem.
- Raphanus Raphanistrum*. Råglanda i Gerdhem (jempf. Sahléns Venersborgs flora, tillagget).
- Neslia paniculata*. Lilleskog i Tunhem (jempf. Sahléns Venersborgs flora s. 114).
- Lepidium campestre*. Rustorp i Gerdhem. Högst sällsynt i trakten.
- Farsetia incana*. Possagården i Björsäter.
- Polygala amara*. Varnhemstrakten.
- Impatiens noli tangere*. Lugnåsberget.
- Malva moschata*. Gräsvallar i Björsäter.
- Malva vulgaris*. Gator i Björsäter. För öfrigt sällsynt i trakten.
- Geranium bohemicum*. Ett svedjeland på Varaskogen i Forshem år 1883 (A. Lampa). För Hartman icke bekant från Vester-götland.
- Viola odorata*. Gräsvallar i Björsäter, förvildad.
- Viola hirta*. Lugnåsberget.
- Parnassia palustris*. Maden mellan Böja och Låstad. För öfrigt sällsynt i trakten.
- Silene rupestris*. Täml. allmän i Gerdhem.
- Silene noctiflora*. Grogatan i Björsäter.
- Melandrium pratense*. Björsäterstrakten.
- † *Saponaria officinalis*. Gräsvallar i Björsäter.
- Stellaria nemorum*. Ymnigt vid Hunneberg mellan Nygård och Kartened (jempf. Sahléns Venersborgs flora s. 80).
- Stellaria Friesiana*. Sjöberg i Björsäter.
- Cerastium arvense*. Holmestads kyrkogård.
- Cerastium viscosum*. Lugnåsberget.
- Cerastium pumilum*. Lugnåsberget ofvan Possagårds fjell.
- Spergularia vernalis*. Kring Björke kyrka i Väne härad.

- Ribes Grossularia γ reclinatum*. Hjerpetorp i Tunhem.
Saxifraga tridactylites. Kring Varnhems kyrka.
Sempervivum tectorum. Grogatan i Björsäter.
Sedum album. Kanalbankarne vid Trollhättan ymnigt (jempf. Sahléns Venersborgs flora s. 83).
 † *Oenothera biennis*. Åkrar kring Björsäters och Lugnås kyrkor, förvildad.
Circaea alpina. Öglunda vid Billingen.
Pyrus Malus α austrea. Brunsbo Storäng i Åsaka.
Sorbus Aucuparia. Vid Grogatan i Björsäter växer en i alla öfriga afseenden fullt normal rönn, som har en mot norr vettande gren hvilken hvarje år bär blad och blommor öfverensstämmande med beskrifningen på den i Bot. Notiser för år 1883 s. 54 och 1884 s. 107 omtalade "forma minor": ett ytterligare bevis på, att denna form icke förtjenar upptagas såsom särskild varietet.
Crataegus monogyna. Lugnåsberget.
Rosa villosa β mollissima. Lugnåsberget.
Agrimonia Eupatoria. Odensåkers kyrkogård.
Fragaria elatior. Sandhålör vid Hojum nära Trollhättan.
Potentilla norvegica, Spridda ex. i Björsäters och Lugnås byar.
Prunus avium. Lugnåsberget.
Lathyrus silvestris. Torpelund i Lugnås.
Orobus vernus. Lugnåsberget.
Vicia pisiformis. Sjöstorp vid Hunneberg midt emellan de i Hartmans och Sahléns florer anförda växeställena.
Vicia silvatica. Sjöberg i Björsäter.
Vicia angustifolia. Flerestädes i Björsäter.
Astragalus glycyphyllus. Lugnåsberget, Sjöberg i Björsäter.
Melilotus alba. Myran i Lugnås.
Trifolium montanum. Vedums kyrkogård i Laske härad.
Ononis hircina. Tredingen i Björsäter.
Myrtillus nigra baccis albis. Skogen Oran vid Storeberg i Kållands härad, enl. uppgift i Skaraborgs läns tidning.
Erica Tetralix. Täml. allmän i Väne härad.
Pyrola chlorantha. Lugnåsberget,
Pyrola umbellata. Enebacken i Holmestad (A. Holmin).
Monotropa Hypopithys α hirsuta. Velande i Gerdhem.
 † *Euphorbia Cyparissias*. Björsäters och Lugnås kyrkogårdar.
Mercurialis perennis. Lugnåsberget.
Herniaria glabra. Possagården i Björsäter.
Fagus silvatica. Ett ex. på Lugnåsberget.
Betula nana. Ranåker nära Skara.
Pinus Abies β viminalis. Holmestad (A. Holmin).
Epipactis latifolia. Utmed vägen mellan Munkesten och Näs vid Halleberg. Ny för Venersborgsfloras område.
Neottia Nidus avis. Myran i Lugnås.
Cypripedium Calceolus. Ångarne midt för fattighuset i Lugnås.

- † *Iris sibirica*. En tufva i en fuktig ängsmark vid Rustorp i Gerdhem.
- † *Crocus vernus*. Gräsvallar i Björsäter, förvildad.
- Hydrocharis Morsus ranae*. Brunsbo i Åsaka.
- † *Ornithogalum umbellatum*. Gräsvallar vid Grogatan i Björsäter, förvildad.
- Convallaria verticillata*. Velandå i Gerdhem.
- Convallaria multiflora*. Sjöberg i Björsäter.
- Lemna polyrrhiza*. Häggatorp i Bitterna.
- Carex Pseudocyperus*. Gamla qvarnstenshålur i Lugnås.
- Carex vulpina*. Fjell i Björsäter.
- Festuca elatior* β *subloliacea*. Rustorp i Gerdhem.
- Schedonorus sterilis*. Odensåkers kyrkogård.
- Avena strigosa*. Rustorp i Gerdhem. Ny för Venersborgsflorans område.
- Calamagrostis lanceolata*. Fallet i Lugnås.
- Milium effusum*. Brunsbo i Åsaka, Lugnåsberget.
- Baldingera arundinacea* β *picta*. Hallebergs fot ofvan Lindås.
- Hierochloa borealis*. Krackgården i Åsaka Skånings härad.
- Struthiopteris germanica*. Lugnåsberget.
- Botrychium Lunaria*. Hattbacken i Björsäter.

Ur femåriga anteckningar om blomningsföljd och några dermed i sammanhang stående iakttagelser.

Af B. HÖGRELL.

Att anteckna första blomningsdagen på året för 500 fanerogamer i 5 år inom Bergjums socken och undantagsvis i omnejden, var ett göromål, som jag 1880—84 påtagit mig. Måhända var den upplysning, som derigenom vans, ej värd den ansträngning det kostade. Ty det kräfde ej blott ett träget kringvandrande i socknen dag efter dag i synnerhet de två förste åren, utan det blef äfven nödigt att påkalla biträde af skolgossar, studenter och någon för saken intresserad embetsman, och jag måste till och med för betalning skicka personer af allmogen med profexemplar ur ett herbarium för att i mossar och på flera

ställen passa på vissa växter. Emellertid blefvo mina anteckningar nästan absolut på dag tillförlitliga de 2 första åren till början af Juli, men för den öfriga tiden ej fullt så exakta, alldenstund uppgifter af andra, någon gång från annan ort äfven ibland måste begagnas i kombination med förhållandet mellan en arts och andra arters första blomningsdag andra år. Några exempel på resultatet af detta femåriga göromål må här meddelas.

I.

Af de 500 arterna växa 427 i vildt tillstånd i Bergjums socken. De öfrige 73 äro dels odlade, dels iakttagna utom socknens gräns i omnejden. De hafva fått nummer i blomningsföljd: 1 Hästhof, 2 Snödroppe, 3 Hassel, 4 Klibbal, 5 Våtarv (*Stellaria media*), 6 Blåsippa, 7 Gråhufvud (*Eriophorum vaginatum*), 8 Vårnagla (*Draba verna*), 9 Hvitsippa, 10 Gul Vårlilja (*Gagea lutea*), — — — 500 Jolsterkrisla (*Inula salicina*). Men 1881 blommade *Gentiana Pneumonanthe* sist — det var 23 Augusti — och 1884 blef *Lappa minor* den sista. En *Thalictrum*-art har ej blommat dessa år, ej heller *Lemna minor*.

1) Tidigt blommande vårväxter till och med <i>Caltha</i>	44
2) De senare vårväxterna till <i>Syrenen</i>	119
3) De tidigaste sommarblommorna till och med <i>Rosa</i>	145
4) Högsommarens blommor från <i>Törnros</i> till <i>Ljung</i>	167
5) Sensommarens blommor efter <i>Ljung</i>	25
	500

Under de mildaste vintrarne hafva fyra öfvervintrat blommande: *Bellis perennis*, *Stellaria media*, *Viola tricolor*, *Senecio vulgaris*.

Man har funnit 27 *Carices* i socknen.

Bland arter här värderade såsom mindre vanliga märkas: *Bidens cernua*, *Calamagrostis stricta*, *Carex teretiuscula*, *Chenopodium Bonus Henricus*, *Cirsium*

heterophyllum, Clinopodium vulgare, Convallaria multiflora, C. Polygonatum, Cotoneaster vulgaris, Crepis paludosa, Drosera intermedia, D. longifolia, Farsetia incana, Galium Mollugo, Geranium sanguineum, Hippuris vulgaris, Hypericum montanum, Inula salicina, Lemna minor, Leontodon hispidus, Lycopus europæus, Melampyrum cristatum, Ononis hircina, Orobus vernus, Papaver dubium, Peplis Portula, Phyteuma spicatum (på Jonsered), Plantago media, Potentilla maculata, Pyrola secunda, Radiola linoides, Ranunculus polyanthemos, Rumex obtusifolius, Sedum annuum, S. rupestre, Senecio silvaticus, Stellaria holostea, S. nemorum, Silene inflata, Stachys silvatica, Subularia aquatica, Triticum caninum, Typha latifolia, Verbasicum nigrum, Vicia silvatica, Campanula latifolia, C. Trachelium, Cerastium semidecandrum.

Blomningstidens förhållande mellan de 5 åren ses af följande 2:ne exempel:

Caltha palustris 1880 $2^9/4$, 81 $2^1/5$, 82 $2^4/4$, 83 $1^1/5$, 84 $3^0/4$
Calluna vulgaris 80 $1^5/7$, 81 $2^4/7$, 82 $1^2/7$, 83 $2^0/7$, 84 $1^8/7$

Blomningen år 1881 var alltigenom senare än 1882, i början omkring 1 månad, till slut 3 à 4 dagar.

Undantagsvis hade vissa växter föga skilnad i blomningstid alla åren, t. ex. *Rosa canina* 80 $2^0/6$, 81 $2^3/6$, 82 $1^9/6$, 83 $2^2/6$, 84 $2^2/6$.

Växter, som blommade samma dag ett senblomningsår, divergerade sinsemellan ett tidigblomningsår, t. ex. de, som slogo ut 1 Juli 1881, divergerade mellan 16 och 27 Juni 1882.

Några nära samtidigt blommande växter hade den ordningen, att en och samma alltid kom först, t. ex. Blåsippan alltid före Hvitsippan. Med andra förhöll det sig så, att den som ett år kom före, blef ett annat år efter, t. ex. Snödroppen ett år 4, ett annat 6 dagar före, men åter ett annat år 5 dagar efter Hästhofven. Sistnämnda exempel visar, huru

Alph. de Candolle med godt skäl kunde vända sig, som han 1850 gjorde, mot den teorien från Adansons tid, att summan af grader medeltemperatur bestämmer en växts årliga utvecklingstid. Tänkbarare är det äfven, att ej blott summan af grader medeltemperatur utan antalet köldgrader eller värmegrader vissa tider, myckenheten af solsken eller mulet väder samt nederbördsmängden här måste räknas som faktorer. Det tyckes, att mycken nederbörd ett år och det följande till och med Augusti medverkar till tidig utveckling det senare af dessa år, men tvärtom liten nederbörd till sen utveckling, om ej andra faktorer hafva en öfvervägande motverkan. Ty då den sena blomningen inträffade 1881, var nederbörden i Bergjum 1880 och 1881 till och med Augusti blott 980 millimeter, och då blomningen 1882 var ovanligt tidig, var nederbörden 1881 och 1882 till och med Augusti 1150 millimeter. Det är naturligt, att omkastningar i temperaturen medföra ändringar i blomningsföljden. Så började år 1884 att af de fem åren hafva de tidigaste blommorna, t. ex, Hästhofven $82 \frac{23}{2}$, $84 \frac{13}{2}$. Men senare blef året 1884 efter, i synnerhet i slutet af April, under det minimitermometern i hela April blott 3 gånger visade plus, men den 17 April -11° , då vattnet fick 1 tums tjock is. Exempel på följden visade Taraxacum $82 \frac{14}{4}$, $84 \frac{22}{4}$, Caltha $82 \frac{24}{4}$, $84 \frac{30}{4}$, men i synnerhet Adoxa Moschatellina $82 \frac{15}{4}$, $84 \frac{29}{4}$. Som exempel, att några växter äro mera beroende af höga värmegrader än andra, torde kunna anföras, att Gentiana Pneumonanthe ett varmare år blommade före 15 växter, hvilka ett kallare år blommade före henne.

II.

När börjar en växt blomma?

Ofta ses det derpå, att hon utbreder en krona eller en kronlik kalk af lysande färg. Något bättre

är det väl att svara: när befruktningsorgan blifva synliga utan att man vidrör blomman. Det giltigaste svaret blifver dock detta: när befruktning eger rum eller ett fruktämne hunnit den utveckling ett sådant plägar hafva vid befruktning.

Hvar och en kan strax inse, att första svaret ofta är obrukbart. Otillräckligheten af andra svaret märkte jag först vid fråga om början på askens blomningstid. Ty mycket tidigt syntes en gyttring af ståndarknappar liknande ett björnbär. Men det dröjde veckor innan ståndarne växte ut och aflemnade pollen. Vidare anledning att söka ett bättre svar gäfvo ett par gräs. Det hände ett år sedan jag sett *Bromus mollis* gå i ax, att jag väntade att få se dess ståndare. Men förgäfves. Slutligen hade alla gräs i nejden visat sig blommande, utom detta och *Phragmites communis*. Jag hade sett ej blott tidigare blommande gräs, utan äfven *Triodia*, *Triticum*-, *Calamagrostis*-, *Lolium*-arter och *Molinia* öppna sina blommor, blott icke de två förstnämnde gräsen. Då fann jag vid undersökning, att *Luddlostan* äfven hade utbildad frukt. Rörvassens fruktämne var ock något utbildadt. De hade haft en innesluten blomning. Det blef händelsevis tillfälle till en iakttagelse öfver en sådan. Ty på en jordhög funnos en del exemplar af *Luddlostan*, hvilka sent kommit i växt och just höllo på att gå i ax eller hade nyss fått ax. De hade ytterst späda fruktämnena och ståndarknappar. Från samma stånd eller sådana, som samtidigt gått i ax, togs några dagar emellan ett småax och undersöktes. Efter någon tid syntes ståndarknapparna någorlunda fullvuxna, men de hade helt obetydliga strängar, som ej syntes förlängas, då de lösgjordes från blomfjällen. Någon dag senare kunde man se ståndarsträngarne förlängas, fastän smått, när blomfjällen undanskaffades. Knapparne kommo då i en nedhängande ställning och pollen kunde med lätthet lösgöras. Då var blomningen

inne. Sedan fylles fruktämnet efter hand med kärna, som dock ej hann full mognad, emedan det var sent på året. Under tiden hade småaxen ingen gång öppnats af sig sjelfva. De följande åren har jag ej heller sett Luddlostan visa öppen blomning, men jag tillstår, att jag icke sett så noga efter, sedan jag bestämt blomningstiden efter ett visst utvecklingsstadium. Det samma kan jag säga om Rörvassen. Återstår nu att få veta, om sådan innesluten gräsblomning är en vanlig företeelse, eller till äfventyrs något ovanligt. Fortsatta iakttagelser öfver gräsens blomning beträffande tid på dagen, då småax mest öppna sig, uppstigande och nedstigande blomning, blomningstidens varaktighet, ståndarsträngarnes längd och hastigheten af deras utväxande, isolering af ett strå med helt ax och af ett annat med blott 1 småax för utrönande af sjelfbefruktning eller befruktning utifrån äro ej fullbordade med tillräckligt noggrant resultat, och kunna ej så kort som här refereras. Blott en hit hörande observation skall för denna gången lemnas.

Som ståndarsträngarnes hastiga utväxande vid rågens blomning är mycket märkvärdigt, hade jag bestämt mig för en särdeles noggrann aktgifvelse derpå 1885. En trädgårdsmästareson Adolf Gustafsson, som sysselsatt sig något med botanik och var förste upptäckaren af *Phyteuma spicatum* på Jonsered, vidtalades att samtidigt gifva akt på företeelsen och delgifva mig resultatet till jemförelse. När jag fann en lämplig dag vara inne, gick jag så till väga. På ett ax, som något ofvan midten blott hade en eller annan blomma med utskjutna ståndare, utböjde jag agnfjällen i 90° vinkel något ofvan och något nedanför det ställe på axet, hvarest blomningen börjat. Strax började ståndarsträngarne förlängas och böjde sig nedåt, så att knapparne blefvo nedhängande. Sedan tog jag några ax för att beräkna, huru hastigt ståndarsträngarne växa ut, när de befrias från agnfjällen. Det

befans bäst att alldeles taga bort alla fjäll och låta ståndarne hänga ned utmed en millimeterskala eller sträckas ut på ett papper, hvarå en skala var ritad, då det blott gälde att afhålla dem från en sned riktning under framväxandet. En af de observationer, som bäst lyckades, var följande:

1885 Juni 25.

kl. 11 f. m.	Ståndarsträngarne i början nära 3 m. m.
1 minut	4,5 „
2 minuter	6 „
3 „	7,5 „
4 „	nära 9 „
5 „	10 „
10 „	13,5 „
15 „	14,5 „
20 „	15 „

Sedan fortfor tillväxten något obetydligt, men mycket långsamt. Till 16 millimeter nådde han icke.

Från Adolf Gustafsson erhöles blott en mindre noggrann uppgift så lydande:

”Juni 24 kl. 6,50 f. m. På 3 minuter växte ståndarne mest; svårt att bestämma, när de växt nog, emedan de växte saktare mot slutet, kanske på 10 minuter.”

Huru obestämd denna uppgift än är, förmodar jag på grund af den samma, att tillväxten sker hastigare på morgonen, emedan det ock är då rågen hufvudsakligen blommar. Så tidigt gjorde jag ingen observation, men väl en kl. 2 e. m. den 27 Juni, då tillväxten befans långsammare, än enligt ofvanstående anteckning.

Nära axets bas utväxte ståndarne långsamt och obetydligt begge dagarne, då fjällen borttogos, emedan utvecklingen till blomning ej der var så långt hunnen.

Vid bestämmande af ett hon-pilträds blomningstid finner man det böra antagas, i fall befruktning uteblifver, att blomningens början räknas från det

fruktämnets utvecklingsstadium, som är vanligt, när befruktning eger rum. Men jag har ej märkt, att något hon-pilträäd blifvit utan frukt. Då äfven frukt fans på en *Salix alba*, fastän intet hanträäd af den arten fans i nejden, så antager man, att det var hybridisering. Men om någon flyttar en *Salix* ♀ in i ett växthus, der ingen annan *Salix* fins och sedan tillkännagifver hvad det blifver af hennes fruktämnen, skall troligen mången blifva honom tacksam. Ty ett är att säga: det kan man veta förut, sedan tusentals experimenter äro gjorda; ett annat att säga hvad man nu sett ske. Efter C. F. Gärtners *Versuche u. Beobachtung*en 1849 anses gärna befruktningsexperiment onödiga. Men C. A. Agardhs iakttagelse, omtalad 1832, att ett och annat frö funnits på humle utan föregående pollination står fast. Prantl, af Sachs skola, erkänner 1883 parthenogenesis, och då Strasburger visat, att frö kan uppkomma genom groddknoppbildning, så böra väl befruktningsexperiment ännu hafva värde. Kommer man ock ej till annat resultat, än C. F. Gärtner, så är det ju intressant, att det bekräftas i en senare tid. Ett enstaka experiment, som jag kan meddela, och som utfallit i den vanliga riktningen, att intet frö uppkommer utan föregående befruktning, skulle jag i alla fall ej anse värdt att nämna; om det ej innebure något oväntadt och besynnerligt. Ett år, då pumpor skulle uppdragas i prestgårdens trädgård i Bergjum och kurbitserna någon tid blommat, visade det sig, att fruktämnena aftynade, så att ingen frukt utbildades. Detta märktes af flera personer. Då tog jag hanblommor och utskakade af deras pollen öfver senare utslagna honblommor, som stodo i sin bästa fågring. Efter alla dessa artificiellt befruktade honblommor utbildades präktiga pumpor. Det besynnerliga var, att eljes ingen befruktning denna gång egde rum, ehuru hanblommor funnos på helt obetydligt afstånd från honblommorna. Det för-

klaras väl deraf, att det under blomningstiden var så lugnt att ingen vindpust förmärktes. Men att ej bin och humlor förmedlade befruktning, det kan jag ej förklara.

Då i blomningsföljden afsetts normala arter, må till slut blott så mycket nämnas om afvikande former, att de i allmänhet hade samma blomningstid som hufvudformerna, t. ex. *Geum pallidum* som *G. rivale*. Dock antecknades *Ranunculus Steveni* något senare än *R. acris*, men *Linaria peloria* före *L. vulgaris*.

Literaturofversigt.

Beeby, W. H., On *Sparganium neglectum*. (Journ. of Botany 1885 sid. 193—196, tab. 258; jfr. sid. 26).

På flere ställen i England, Frankrike och Schweiz förekommer en form af *Sparganium*, hvilken mycket närmar sig till *S. ramosum* men som förf. gjort till egen art. Då den kanske kan förekomma äfven i Skandinavien, vilja vi fästa uppmärksamheten på den och efter ofvannämnda arbete redogöra för skillnaden mellan båda arterna.

Sparganium neglectum Beeby. Stjälkblad, något rännformiga på den nedre hälften, och brakteer vanligen kölade ända ut till spetsen. Frukt nästan eller fullkomligt oskaftad, omvänt-äggformig, tillspetsad, stundom smalt eller, då den är tvåfröig, rundadt omvänt-äggformig, vanligen mer än två gånger så lång som bred (förutom stiften), icke trubbigt, utan snåningom afsmalnande i stiftet, som utgör $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$, vanligen $\frac{2}{3}$ af fruktens längd; föga trubbkantig af tryck från sidorna, med regelbunden form i tvärsnittet; epikarpriet bestående af talrika små celler, som vid fruktens mognad förblifva täta och kompakta och sålunda dölja åsarne på endokarpriet. Honblommornas kalkfjäll jemnbreda med en bred spadlik spets. Herbarieexemplar mer eller mindre blekt gröna.

Sparganium ramosum. De öfre bladen och brakteerna äro icke så styfva, utan mer läderartade i sin byggnad, de senare vanligen helt och hållet utan köl. Frukten är omvänt pyramidformig, i spetsen trubbig med ett kort stift, oftare tvåfröig än hos föregående; epikarpriet bestående af några få stora löst förenade celler, som i den mogna frukten hopfalla i fårorna mellan åsarne på endokarpriet, hvarigenom de senare blifva utstående och frukten kantig samt oregelbunden i tvärsnittet. Honblommornas kalkfjäll vanligen tunglika, mer hinnaktiga och föga eller icke vidgade i toppen. Torkade ex. mörkt eller oliv-gröna.

[Ref. har i Just Bot. Jahresb. för 1882 sett ett referat af en uppsats af A. Mori (i Proc. verb. Soc. Tosc.), hvari M. visar att det finnes 2 fruktformer af *Sp. ramosum*, som kanske representera olika arter; den ena öfverensstämmer med Beebys *Sp. neglectum* och skulle vara den, som vanligen beskrifves af förf.; den andra formen, som han funnit vid Toscana, hade han funnit beskrifven endast hos Grenier och Godron Flor. d. France.]

L. Rabenhorst's Kryptogamenflora von Deutschland, Osterreich und der Schweiz. 2 Aufl. 4 Bd: *Die Laubmoose* von K. G. LIMPRICHT. Leipzig 1885, à 2,40 Mrk pr Lief.

Af denna afdelning har nyligen 2 häften utkommit innehållande en lång inledning och beskrifning öfver Sphagnaceæ. Hela mossdelen skall innefattas i 10 à 12 häften. Många träsnitt lemnas öfver mossornas byggnad och utveckling, öfver hvarje slägte skall åtminstone ett träsnitt meddelas. Utförligare beskrifning lemnas öfver hvarje art och öfversigt öfver arterna i artrika släkten samt i början af hvar familj en öfversigt af släktena i den.

Förf. tyckes icke ämna följa prioritetsprincipen vid alla namn utan låta bero vid den traditionella uppfattningen af de gamla namnen. — Arbetet torde förtjena uppmärksamhet af svenska bryologer.

(Af afdelningen öfver Ormbunkarne har nyligen 4:de häftet utkommit).

Hjelt, Hjalmar och **Hult, R.**, Vegetationen och Floran i en del af Kemi Lappmark och Norra Österbotten. (Meddel. af Societ. p. fauna et flora fenn. 12 (1885), 159 sid.).

För jemförelse med närliggande delar af Sverige förtjenar detta arbete uppmärksamhet, då det är det första som utförligare behandlar vegetationen i detta område, som förut var "en af de i botaniskt afseende mest okända delar af Finland". Endast i denna trakt af Finland är *Carex festiva* funnen. Bland ostliga växter som förekomma här är *Cherophyllum Prescottii*. Vi taga oss friheten att aftrycka, hvad som säges om en ny varietet af

Taraxacum officinale (Web.) Wigg., var. *borealis*. "In nonnullis collibus herbidis fertilibusque insulæ Yllässaari ejusque vicinitate in sacell. Kolari copiose formam hujus plantæ vidimus, quæ squamis involucris fere omnibus, præcipue autem interioribus, corniculatis, extimis plerumque erectis, raro appressis, non autem declinatis, fructibus magis scabris, a forma typica differt. Quamvis transitus ad formam typicam non omnino desunt, jam procul statura magis robusta, calathidiis majoribus, cornibus præcipue in gemmis apparentibus et nisi fallimur, colore florum nonnihilo pallidioribus distingui poterat, quam ob rem ei nomen var. *borealis* interim proponere audeamus".

Bohnensieg, G. C. W., Repertorium annum literaturæ botanicæ periodicæ.

Af detta nyttiga arbete hafva vi erhållit tom. 7, hvori 269 tidskrifter behandlas, samt första delen af 8:de tomen.

Lärda sällskaps sammanträden.

Societas pro fauna et flora fennica d. 7 nov. Prof. LINDBERG uppläste en af honom till meddelandena inlemnad uppsats "om det s. k. fruktgömmet hos *Caricæ*" samt omnämde att den

hos oss såsom *Jungermania Hornschuchi* kända lefvermossan egentligen vore *J. Kaurini*, äfvensom att *J. laxa* Lindb. vore synonym med *J. marchica* Nees. — Hr WAINIO förevisade en för Skandinavien ny laf, *Physcia ulophylla* (Wallr.), tagen i Helsingfors vid gamla kyrkogården. — Hr E. REUTER framlemnade ex. af en för Finland ny växt, *Epilobium tetragonum*, hvilken han tagit senaste sommar i Korpo.

Vetenskapsakademien d. 11 nov. Anmäldes att från läroverksadjunkten d.r P. J. HELLBOM inkommit berättelse om den resa, Hellbom med statsunderstöd utfört till Sveriges vestra kust och ön Bornholm.

Fysiografiska sällskapet d. 11 nov. Prof. FR. ARESCHOUG redogjorde för några under en resa i Danmark och Slesvig sistlidne sommar gjorda iakttagelser öfver forbildningen inom släktet *Rubus*.

Den 9 dec. Prof. BERGGREN redogjorde för förekomsten af *Archidium alternifolium* i Skåne och dess utbredning inom provinzen. — Prof. F. ARESCHOUG refererade amanuensen N. HJALMAR NILSSONS afhandling, "Dikotyla jordstammar".

Vetenskaps societeten d. 24 nov. Prof. FRIES redogjorde för åtskilliga under sista tiden till universitetets botaniska museum erhållna anmärkningsvärdare frukter och andra växtdelar.

Smärre notiser.

Aposporie hos ormbunkar. I Journ. Linn. Society 1885 hafva CH. DRYERY och F. BOWER beskrifvit två fall af aposporie, ett förut okänt förhållande hos ormbunkarne. I sori hos *Asplenium Filix femina* var. *clarissima* fann D. endast missbildade sporangier, stundom med tydligt men på encelligt stadium kvarstående archespor, hvars stielk utvecklades till ett normalt prothallium med archegonier och antheridier, då en bladflik lades på fuktig jord. Hos *Polypodium vulgare* var. *pulcherrimum* utvecklades från spetsen af småbladen otvifvelaktiga prothallier med könsorgan; men sori tyckas i detta fall öfverhufvud icke utbildas. Dessa från den normala utvecklingsgången afvikande bildningar äro otvifvelaktigt att jämföra med den af PRINGSHEIM och STAHL beskrifna utvecklingen af protonema från afskurna stielkar af setan hos mossorna.

Hos Svanström & Co Stockholm Myntgatan 1.

kan erhållas:

Grått blomprensingspapper format 360×445 mm.	Pris pr ris 3,50
Hvitt	„ „ „ „ 10,—
Herbariepapper blå färgton	„ „ „ „ 6,50.
„ „ hvit	„ „ „ „ 9,—

Obs! De båda sistnämnda sorterna användas vid Riksmusei Botaniska afdelning.

Till Skandinaviens Botanister!

Utaf professor A. ENGLER i Breslau anmodad att i hans Botanische Jahrbücher für Systematik, Pflanzengeschichte und Pflanzengeographie i korthet anmäla viktigare skandinavisk, icke algologisk litteratur, som faller inom gränserna för tidskriftens verksamhet, stannade undertecknad i stor förbindelse till Sveriges, Norges, Danmarks och Finlands botanister, om de genom att till mig insända sina arbeten behagade bereda mig tillfälle att skyndsamt referera dem.

OBS. Den skandinaviska *algologiska* litteraturen refereras fortfarande i nämnda Jahrbücher af amanuensen N. WILLE i Stockholm. Upsala i November 1885.

K. F. DUSÉN.

Fil. Lic., Amanuens.

Anmälan.

Å hel årgång af **Botaniska Notiser** för år 1885, utgörande minst 12 ark, i 6 n:r, emottages prenumeration på alla postanstalter i Sverige, Norge och Danmark med 4 kr. 50 öre, postbefordringsafgiften inberäknad, samt hos tidskriftens distributör, herr **C. W. K. Gleerups Förlagsbokhandel i Lund** och i alla boklädor till samma pris.

C. F. O. NORDSTEDT.

Innehåll: B. LIDFORSS, Några växtlokaler till nordvestra Skånes flora. — A. RUDBERG, Några nya växtlokaler i Vestergötland. — B. HÖGRELL, Ur femåriga anteckningar om blomningsföljd och några dermed i sammanhang stående iakttagelser. — Litteraturofversigt: W. H. BEEBY, On Sparganium neglectum. — L. RABENHORST, Kryptogamenflora von Deutschland, Österreich und der Schweiz. — HJ. HJELT och R. HULT, Vegetationen och floran i en del af Kemi Lappmark och norra Österbotten. — M. m. — Lärda sällskaps sammanträden. — Smärre notiser: Aposporie hos ormbunkar. — Annonser. — Anmälan.